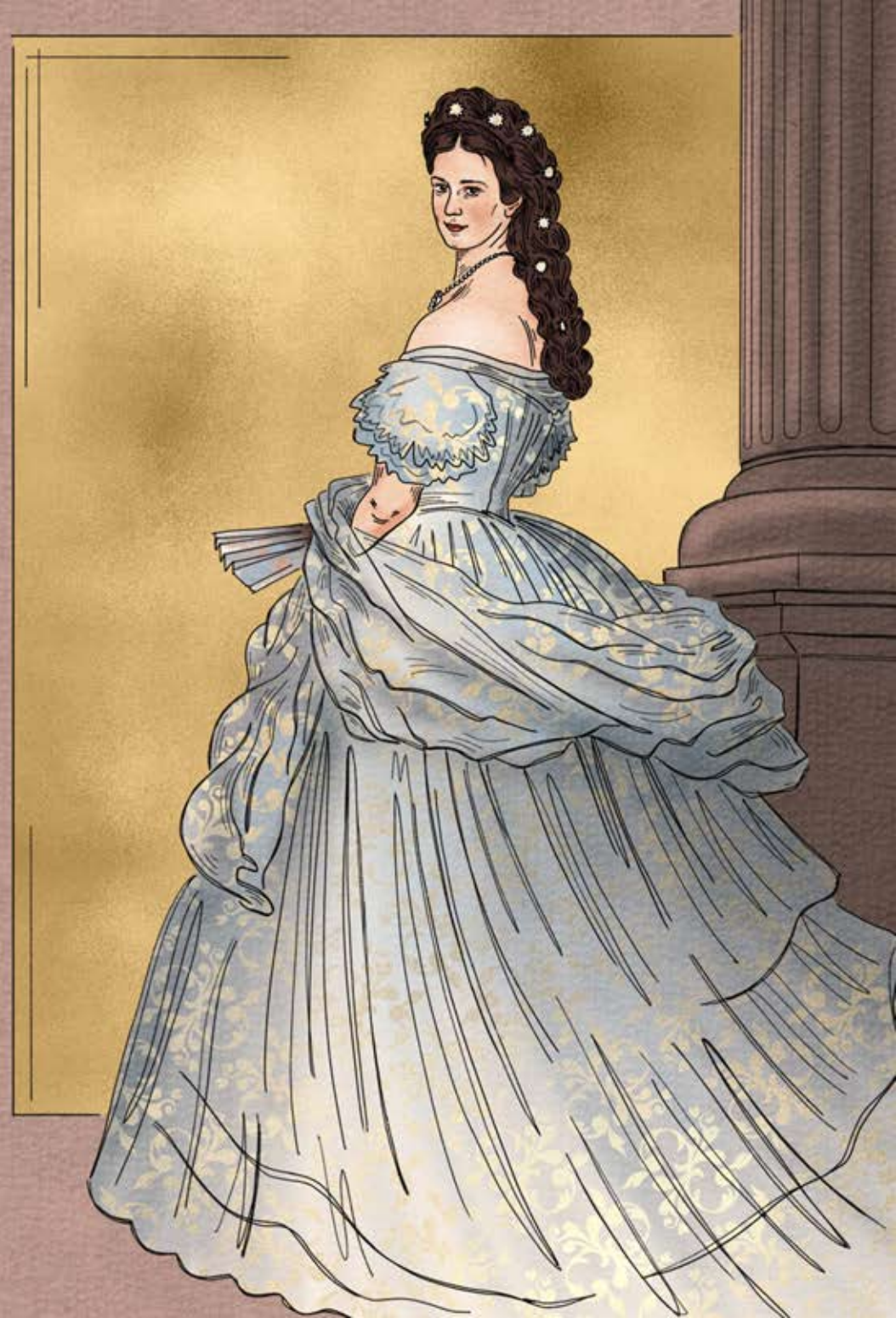

Alžběta Bavorská

Kdo byla Alžběta Bavorská?

Alžběta Bavorská byla nejen rakouská císařovna, ale také chorvatská, uherská a česká královna. Přišla na svět na Štědrý den roku 1837. Jejími rodiči byli bavorští vévodové Maxmilián Josef a Ludovika. V šestnácti letech se provdala za svého bratrance, rakouského císaře Františka Josefa I. (*1830–†1916), se kterým měla čtyři děti. Odtržení od domova v šestnácti letech, nová role císařovny spojená se spoustou nároků, smrt první dcery Žofie v jejích dvou letech a stupňující se konflikty s tchyní Žofií podkopaly Alžbětinu psychiku. Po porodu korunního prince Rudolfa ve dvaceti letech začala cestovat a v podstatě už nepřestala. Umožnila jí to hlavně velkorysost jejího manžela, který ji celý život velmi miloval a její cesty i další přání finančně podporoval. Alžběta příliš nezasahovala do politiky, udělala to vlastně jen jednou, a to v roce 1867 ve věci rakousko-uherského vyrovnání. Významně přispěla k tomu, že na něj vůbec došlo! Ostatně pro Uhry měla velkou slabost. Naučila se perfektně maďarsky, v maďarštině vychovávala i svou nejmladší dceru Marii Valerii a nakonec kolem sebe měla i maďarské dvorní dámy. Její život skončil násilně ve věku šedesáti let dne 10. září 1898 rukou italského anarchisty Luigiho Lucheniho, který jí v Ženevě vrazil pilník do srdce. Zemřela během dvaceti minut.

Alžběta Bavorská

Jak mladistvá císařovna prožívala svá těhotenství, porody a roli matky

Byl horký letní srpnový den roku 1853, když třidvacetiletý císař František Josef I. během rodinného setkání zorganizovaného jeho matkou arcivévodkyní Žofií potřetí v životě spatřil svou o sedm let mladší sestřenicí Alžbětu. Poprvé ji viděl, když jí bylo pět a půl roku, podruhé se s ní setkal v jejích jedenácti. Tehdy to byla ještě malá holka, která na něj nijak zvláštní dojem ani při jedné příležitosti neudělala. Ale teď se do ní zamiloval na první pohled a všimli si toho všichni kromě ní. Ani ne po čtyřadvaceti hodinách už oznamoval matce, že si právě vybral nevěstu, a z Bad Ischlu se na všechny světové strany rozletěly zprávy, že se císař bude ženit. Dodnes se traduje, že jeho volba byla zejména pro Žofii zklamáním, jelikož ona mu vybrala Alžbětinu starší sestru Helenu. To je ale mýtus. Žofie naopak pokorně čekala, až si syn sám vybere, a po zasnubách se Sisi byla celá rodina velmi šťastná. Svatba s vyloučením veřejnosti se konala ve Vídni o osm měsíců později, dne 24. dubna 1854.

Šestnáctiletá Alžběta byla předem od matky Ludoviky poučena, co se bude dít o svatební noci. Možná vám na tom nepřijde nic zvláštního, ale fakt je ten, že mnoho jiných nevěst té doby se ocitlo na novomanželském loži zcela bez informací. Přímo o svatební noci ale mezi Alžbětou a Františkem Josefem k ničemu nedošlo. Manželství naplnili až o několik dní později – a bylo nutné to ještě zatepla sdělit již netrpělivé Žofií.

Alžběta věděla, že Žofie na tuto informaci čeká a že jí to ráno budou muset říct, a bylo to pro ni obzvlášť nepříjemné. Rozhodla se ale, že z lásky k manželovi to překousne a bude tomuto oznámení přítomna.

Proč vlastně nebyla intimita mezi Alžbětou a Františkem Josefem soukromou záležitostí a proč se hned tak tlačilo na to, aby to mezi nimi v tomto ohledu fungovalo? Po svatbě se na dvoře samozřejmě třásl i Alžbětino první těhotenství, protože nezplození potomka, zvlášť u císařského páru, se považovalo za pohromu. Porod následníka byl zkrátka nutností. Z toho důvodu se i Alžbětina menstruace, minimálně na počátku manželství, stala víceméně věcí veřejnou. Služebné, které se staraly o její hygienu, hlásily arcivévodkyni Žofii, jak to s císařovnickými dny vypadá, zejména jestli se menstruace nezpозdila. Sama Žofie na začátku svého vlastního manželství bojovala s neschopností přivést na svět dědice, a určitě i proto se o to víc obávala, aby toho nebyla svědkem i u své snachy a zároveň neteře Alžběty. První dítě porodila teprve po šesti letech manželství a několika potratech a s neplodností se potýkala i další tři Sisiiny tety, které dokonce zůstaly bezdětné.

A kdy tedy poprvé vynechala menstruace? Už dva měsíce po svatbě! František Josef nebyl tou dobou ve Vídni, ale byl zpraven dopisem. Pokud si myslíte, že dopis psala Alžběta, mýlili byste se. Psala ho Žofie. Ta napsala zároveň i Alžbětině matce, která zas obratem psala manželovi Maxovi, tedy Alžbětině otci. Ještě samozřejmě nebylo jisté, že se opravdu jedná o těhotenství, ale přece jen bylo vynechání menstruace u šestnáctileté Alžběty něčím, co uvedlo její okolí do stavu pohotovosti. Žofie zároveň nezapomněla svého téměř čtyřicetiletého syna v korespondenci poučit, jak se má odteď chovat v ložnici. Hlavně ubrat na vášni i četnosti! Starala se i o to, co dělá Alžběta, konkrétně ji tísnila obava z jedné pověry: doufala, že její snacha nebude trávit moc času se svými papoušky, protože když se prý v prvních měsících těhotná žena příliš zdržuje v přítomnosti zvířat, dítě je jim pak podobné. Raději by viděla, kdyby se Alžběta více dívala do zrcadla na sebe a také na svého manžela.

V prvních týdnech svého těhotenství pobývala Alžběta v Bad Ischlu, tedy tam, kde se před rokem zasnoubila s Františkem Josefem. Později sem za ní přijelo i několik jejích sourozenců a také matka. Na Alžbětě ještě nebylo těhotenství znát, přesto Ludovika zaznamenala, že její dcera je od svatby před necelými třemi měsíci nějaká větší a silnější. Jako by zženštila.

Právě přítomnost rodiny – a zejména matčina – velmi pomohla Alžbětě po psychické stránce. Od svatby byla tichá a uzavřená, ale tady v Ischlu ji její družina vůbec poprvé zažila v uvolněné náladě! Alžběta zvala matku na návštěvu už dříve, ale ta se zdráhala. Měla pocit, že svým příjezdem naruší dceřino sžívání s vídeňským dvorem nebo že v ní ještě posílí stesk po domově. O tom, jak moc se jí stýská, věděla z jejích dopisů. Ostatně i jí samotné se stýskalo a odloučení se bála už od chvíle, kdy dceru zasnoubila. Tedy abychom byli co nejpřesnější: blízcího se dne rozluky se přímo děsila celých osm měsíců až do svatby! I proto bylo toto setkání pro obě strany tak radostné. Co už tak radostné nebylo, byly Alžbětiny těhotenské nevolnosti. Už před samotným odjezdem do Ischlu dokonce musela utéct z kostela, protože se jí chtělo zvracet. František Josef pak informoval Žofii, že zvracela hned několikrát, a bylo mu jí líto. Na druhou stranu když se druhý den cítila lépe, hned se obával, jestli těhotenství pokračuje.

Čtete rádi? Pak byste měli s Alžbětou něco společného, protože byla opravdová knihomolka. Četla romány, poezii i divadelní hry.

Ani častá nevolnost ale nebránila Alžbětě v tom, aby si užívala čas se svou rodinou. Společně snídali, sedávali u čaje a chodili na procházky. Kromě Alžbětiny matky a jejích sourozenců tu byla i tchyně Žofie a později přijel i sám František Josef. Ten býval přes den na lovu a večer se připojil k ostatním. Večery, jak poznamenala Ludovika v jednom ze svých dopisů, nebyly dlouhé, protože těhotnou Alžbětu vždycky přemohla únava a musela brzy do postele.